

TOMRA

Accelerating toward a circular future

Aktsomhetsrapport om menneske- og
arbeidstakerrettigheter

2022

INNHold

---

1 Erklæring fra styret om menneske- og arbeidstakerrettigheter.....	3
2 Om TOMRA.....	3
3 Redegjørelse om grunnleggende menneske- og arbeidstakerrettigheter.....	4
4 Risikostyringssystem.....	4
5 Risikovurdering.....	6
6 Risikostyringstiltak.....	8

---

1. ERKLÆRING FRA STYRET OM MENNESKE- OG ARBEIDSTAKERRETTIGHETER

TOMRAs retningslinjer for menneske- og arbeidstakerrettigheter og forretningsprinsipper for leverandører og partnere inneholder klare forventninger til alle driftsavdelinger og innkjøpskjeden angående bærekraft, inkludert rettferdige og trygge arbeidsforhold, menneskerettigheter, compliance og miljøvern.

I dag har administrerende direktør og styret gjennomgått og godkjent TOMRAs aktsomhetsrapport om menneske- og arbeidstakerrettigheter for 2022.

Asker, 23. februar 2023

2. OM TOMRA

TOMRA ble grunnlagt i 1972, basert på innovasjon, produksjon og salg av panteautomater (RVM-er) for automatisert innsamling av brukte drikkebeholdere. I dag leverer TOMRA teknologiske løsninger som legger til rette for en sirkulær økonomi ved bruk av avanserte innsamlings- og sorteringssystemer, samt næringsmiddelprosessering med sensorbasert sorteringsteknologi.

Samlet har TOMRA over 100 000 installasjoner i mer enn 80 markeder over hele verden, og en samlet omsetning på mer enn 12 milliarder norske kroner. TOMRAs geografiske fotavtrykk dekker alle kontinentene, og løsningene som leveres blir stadig mer relevante for bærekraftige samfunn.

Som medlem av FN-initiativet UN Global Compact (UNGC), er TOMRA forpliktet til å iverksette prinsippene i UNGC gjennom ansvarlig forretningskikk, og til å aktivt støtte og fremme menneske- og arbeidstakerrettigheter gjennom sin virksomhet og sine verdikjeder.

TOMRA har om lag 5000 ansatte over hele verden, og arbeider innen tre forretningsområder: TOMRA Collection, TOMRA Food og TOMRA Recycling.

TOMRA Collection

TOMRA Collection er verdensledende leverandør av panteløsninger. TOMRA gjør det mulig å hvert år samle inn mer enn 45 milliarder tom bokser og flasker, og gir forhandlere og andre kunder en effektiv og produktiv måte å samle inn, sortere og behandle disse beholderne på.

TOMRA Food

TOMRA Food er den ledende leverandøren av sensorbasert sorterings- og klassifiseringsteknologi til næringsmiddelindustrien. I utviklingsland er det behov for mer automatisering i jordbruk og næringsmiddelindustrien. I markedene i industriland vektlegges matkvalitet, -produktivitet og -hygiene. TOMRA kan betjene kunder både innen ferskvaresektoren (som frukt og bær) og innen behandlede matvarer (som nøtter, poteter og grønnsaker).

TOMRA Recycling

TOMRA Recycling er en pioner innen sensorbasert teknologi for automatisert gjenvinning og resirkulering av verdifulle ressurser. De fleksible sorteringssystemene kan utføre varierte sorteringsoppgaver og kan sortere forskjellige typer materialer og mineraler for å klargjøre dem for resirkulering, materialoppgradering, så vel som bærekraftig sortering av malm, edelstener og mineraler.

3. REDEGJØRELSE OM GRUNNLEGGENDE MENNESKE- OG ARBEIDSTAKERRETTIGHETER

Innkjøpskjede

TOMRAs innkjøpskjede organiseres og administreres av driftsavdelingene for hvert forretningsområde. Avdelingenes ansvar inkluderer innkjøp, kvalitetskontroll, produksjon og frakt. Driftsavdelingene for de ulike forretningsområdene har et nært samarbeid med avdelingene for R&D, teknologi, salg og service, for å gjøre anskaffelser og innkjøp på en effektiv måte. Dette omfatter både enkeltstående komponenter, maskiner og rammer som trengs i produksjonen, også kalt direkte kostnader, og innkjøp som brukes i den daglige driften av organisasjonen, slik som frakt, produksjonsmaskineri, verktøy og ulike tjenester, som også kalles indirekte kostnader. Innkjøpskjeden er global, med aktivitet både i Europa, Asia-Stillehavsregionen, Nord- og Sør-Amerika. Virksomheten drives i mange geografiske områder og markeder, og potensiale for negativ innvirkning på menneske- og arbeidstakerrettigheter er til stede. De spesifikke risikoene må forstås i forhold til innkjøpskjeden med leverandører, underleverandører og hele veien ned til utvinning av metaller og mineraler.

Aktsomhetsrapport

TOMRA utfører aktsomhetsvurderinger i innkjøpskjeden for å identifisere, håndtere og løse risikoer for- og brudd på grunnleggende menneske- og arbeidstakerrettigheter. TOMRA følger prinsippene i OECDs retningslinjer, og legger vekt på å gjennomføre aktsomhetsvurderinger i henhold til OECDs retningslinjer og kravene i den norske åpenhetsloven (2021).

Denne rapporten dekker risikostyringssystemet, identifiserte resultater fra siste evaluering og informasjon om implementerte og planlagte tiltak for å stanse reelle konsekvenser og utbedre mulige risikoer. I tillegg omhandler rapporten planer for ytterligere styrking av risikostyringssystemet, og hvordan interessenter kan etterspørre informasjon eller innrapportere bekymringer om menneske- og arbeidstakerrettigheter i TOMRAs innkjøpskjede. .

4. RISIKOSTYRINGSSYSTEM

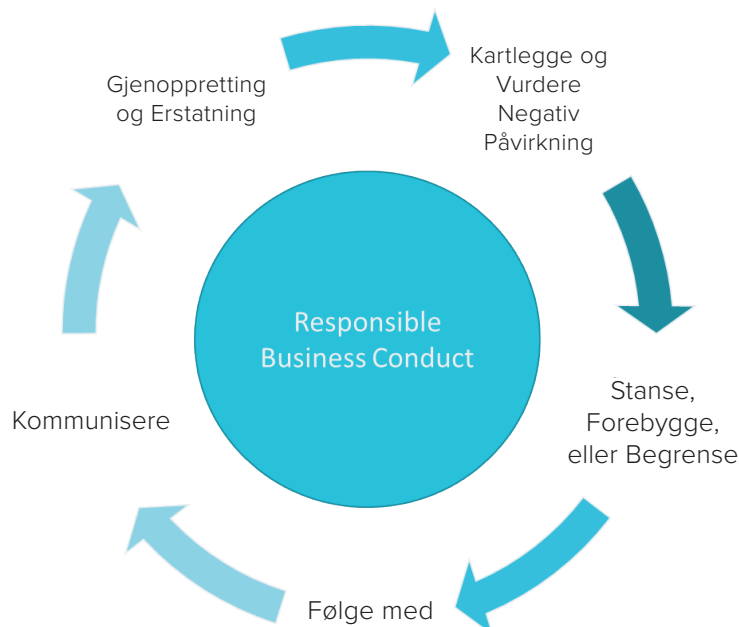
Retningslinjer og prosedyrer

TOMRA stiller høye krav til ytelse og etisk atferd hos alle sine medarbeidere, både i egen virksomhet og hos leverandører og partnere. Grunnlaget for disse kravene er de etiske retningslinjene, forretningsprinsipper for leverandører og partnere samt retningslinjene for menneske- og arbeidstakerrettigheter, som hjelper TOMRA med å opprettholde ansvarlig forretningskikk og arbeidspraksis.

Retningslinjene og prosedyrene styres av menneskerettighetene som er nedfelt i Verdenserklæringen om menneskerettigheter (1948), de to internasjonale konvensjonene om sivile og politiske rettigheter (1966) og økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (1966), samt Den internasjonale arbeidsorganisasjonens (ILO) hovedkonvensjoner. Det tilhørende arbeidet med aktsomhetsvurderinger av innkjøpskjeden styres av den norske åpenhetsloven (2021) og av OECDs veiledning for aktsomhetsvurderinger.

Aktsomhetsvurdering for menneske- og arbeidstakerrettigheter

TOMRAs aktsomhetsvurderinger for menneske- og arbeidstakerrettigheter er bygd på OECDs veiledning for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv, vist i figuren nedenfor.

4. RISIKOSTYRINGSSYSTEM (CONT.)

TOMRAs relevante retningslinjer, prosedyrer og prosesser er utformet for å verne om menneske- og arbeidstakerrettigheter og etterleve relevante lover, forskrifter og internasjonalt anerkjente standarder gjennom hele driften av virksomheten. Dette inkluderer å jevnlig involvere og gjennomføre aktsomhetskommunikasjon i innkjøpskjeden, samt å engasjere styret, toppledelsen, driftsavdelingen, leverandører, entreprenører og andre forretningspartnere, slik at alle både direkte og indirekte bidrar til velferd og trivsel i lokalsamfunnene der vi har virksomhet.

TOMRA har hatt en strukturert tilnærming til kartlegging av risiko knyttet til menneske- og arbeidstakerrettigheter i innkjøpskjeden. Strukturen ble opprettet gjennom et prosjektteam, som inkluderte driftspersonell fra hvert forretningsområde samt fra Compliance-avdelingen, for å sørge for tilrettelegging, forståelse og aksept av formål, mål og nytten av å utføre aktsomhetsvurderinger i innkjøpskjeden. Aktivitetene har inkludert opplæringsøkter, workshops, gjennomgang av leverandørbaser, leverandørbesøk og revisjoner, samt drøftinger av hensiktsmessige prosesser og tiltak.

Leverandørforpliktelser

TOMRA samarbeider aktivt med leverandører for at de skal bekrefte etterlevelse av våre forretningsprinsipper og etiske retningslinjer. Disse dokumentene forklarer tydelig TOMRAs forventninger til sine leverandører og partnere, inkludert om hvordan de skal styre sine innkjøpskjeder. Forretningsprinsippene, som leverandører og partnere har bundet seg til gjennom aksept av TOMRAs standardvilkår, gir TOMRA rett til å innhente relevant informasjon fra leverandører og partnere for å utføre nødvendige aktsomhetsvurderinger, granskninger, rapportering og innhenting av informasjon knyttet til menneske- og arbeidstakerrettigheter.

Styring

Styret gjennomgår og godkjenner retningslinjene og tilhørende veiledning om aktsomhetsvurderinger i forbindelse med menneske- og arbeidstakerrettigheter. Retningslinjer og prosedyrer som eies av Compliance-avdelingen, blir gjennomgått og oppdatert årlig før de presenteres for styret. Gjennomgangen inkluderer en bekreftelse av gjeldende regelverk og eventuelle endringer i det juridiske rammeverket og/eller bransjestandarder.

Styret og revisjonsutvalget har blitt orientert om prosessen for å iverksette åpenhetsloven siden starten av prosjektet, og har bidratt med verdifull støtte. Styringsgruppen til prosjektet besto av representanter fra toppledelsen, som kunne veilede prosjektteamet og sikre organisatorisk støtte for de oppdaterte prosedyrene.

TOMRA erkjenner at aktsomhetsvurderinger av menneskerettigheter er en kontinuerlig prosess, og TOMRA jobber løpende med å forstå og kartlegge risikoene bedre for å innlemme og iverksette nødvendige forbedringer.

Varslingsportal

TOMRA fremmer åpenhet og transparens i all sin virksomhet, og alle medarbeidere og forretningspartnere oppfordres til å rapportere eventuelle brudd på TOMRAs etiske retningslinjer eller andre regler. Dette inkluderer bekymringer, faktiske eller antatte, om brudd på menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter. Alle interessenter kan registrere et varsel i TOMRAs varslingsportal. Alle varsler sendes til Compliance-avdelingen. Bekymringer, varsler eller klager kan rapporteres anonymt. TOMRA vil ikke tolerere noen form for gjengjeldelse eller represalier rettet mot en person som i god tro melder fra om en bekymring om et mulig brudd på retningslinjene.

Alle varsler, klager og lignende som rapporteres i varslingsportalen, granskes av Compliance-avdelingen. Varsleren blir konsultert gjennom hele granskningsprosessen og blir informert om relevante konklusjoner og tiltak fra TOMRA. Prosessen med å granske sakene, gi anbefalinger og rapportere til toppledelsen, utføres i henhold til de interne retningslinjene for håndtering av hendelser.

Informasjonsforespørsler

Alle har rett til å be TOMRA om informasjon om hvordan TOMRA håndterer en faktisk eller mulig negativ innvirkning på menneske- og arbeidstakerrettigheter. Dette gjelder både generell informasjon og informasjon i forbindelse med et bestemt produkt eller en tjeneste som tilbys av bedriften. Man kan registrere en informasjonsforespørsel på TOMRAs hjemmeside.

5 RISIKOVURDERING

Rutiner for aktsomhetsvurderinger

TOMRAs iverksatte rammeverk for aktsomhetsvurderinger er utformet for å passe til organisasjonens og forretningsområdenes eksisterende prosedyrer og prosesser for innkjøpskjeden. De aktuelle rutinene blir gjennomført i alle de tre forretningsområdene, der koordinering, kalibrering og sluttkontroll gjøres av konsernets samsvarsavdeling. Datasettet som brukes i rammeverket, inkluderer innkjøp i hele konsernet. Visse antagelser om TOMRAs evne til å påvirke leverandøradferd og innføre endringer legges til grunn ved fastsettelse av risikovurderingens omfang.

Rammeverket inkluderer veiledning fra eksterne sakkyndige om beste praksis, og dette har ført til en tredelt tilnærming til vurdering og måling av risiko:

- Først gjøres en risikovurdering av leverandørlandet og produktets opprinnelsesland ved hjelp av Corruption Perceptions Index (CPI) fra Transparency International. Her brukes korrupsjonsnivået og standarden på det juridiske og institusjonelle rammeverket som en referanse for nivået av respekt for menneskerettigheter.
- Deretter tildeles de enkelte leverandørenes bransjer en GICS-kode basert på MSCIs The Global Industry Classification Standard (GICS®). Hver GICS-bransje brukes så til å definere risikoen i tilknytning til menneske- og arbeidstakerrettigheter. Risikokartlegging gjennom GICS-klassifiseringssystemet vurderer risiko i hele verdikjeden, f.eks. tilbake til utvinning av metaller og mineraler.
- Til slutt vurderer TOMRA risikoen for den enkelte leverandører, der risiko i landet og bransjen brukes som en nyttig referanse i tillegg til leverandørens beliggenhet, produkter og tjenester. Denne risikovurderingen utvides basert på TOMRAs forhold til, kunnskap om og innsikt i leverandørens innkjøpskjede, drift, arbeidsforhold og andre viktige parametere.

Risikoer og fokusområder

Gjennom prosessen for å kartlegge risikoer i TOMRAs direkte driftsoperasjoner og innkjøpskjede, kom organisasjonen frem til at de følgende risikoområdene for menneskerettighetsbrudd er relevante for virksomheten, innkjøpskjedene og forretningspartnerne:

- **Arbeidstakerrettigheter**
- **Diskriminering**
- **Trygge og hygieniske arbeidsforhold**
- **Hard eller umenneskelig behandling**
- **Barnearbeid**
- **Tvangsarbeid**
- **Menneskehandel**
- **Urfolks og stammefolks rettigheter**
- **Lokalsamfunnets rettigheter**

I risikovurderingsfasen i aktsomhetsvurderingene av enkeltleverandører, så TOMRA at de mest fremtredende risikoene i leverandørenes innkjøpskjede var knyttet til arbeidstakerrettigheter, trygge og hygieniske arbeidsforhold samt diskriminering. TOMRA har satt søkelys på disse risikoene i sin kontakt med leverandørene. Risikoen i tilknytning til de andre rettighetene nevnt ovenfor ble vurdert til å være lav, selv om noen av disse risikoene finnes lengre nede i innkjøpskjeden. Risikoene i forbindelse med disse rettighetene ble lagt fram for leverandørene der det var relevant.

Risikostyringsrutiner

Rammeverket for aktsomhetsvurderinger for menneske- og arbeidstakerrettigheter prioriterer oppfølging av leverandører med middels og høy risiko, samt av deres underleverandører. Dette gjelder både ved faktiske hendelser og der betydelig risiko er til stede. Selskaper som er identifiserte gjennom risikovurderingen og faktiske hendelser, engasjeres videre i detaljerte diskusjoner rundt deres retningslinjer, prosedyrer og praksis knyttet til menneske- og arbeidstakerrettigheter.

TOMRA vil vurdere utbedringer der det har skjedd vesentlige brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter. Vurderinger vil inkludere nødvendig skalering, omfang og faktiske muligheter for utbedringstiltak, før konklusjoner eller anbefalinger legges frem.

Aktsomhetsprosessen krever videre granskninger av de enkelte leverandørene og deres underleverandører, som gjøres på følgende måte::

- **Egenvurderingsskjema:** I dette skjemaet må leverandøren svare på spørsmål, forklare og dokumentere relevante retningslinjer og prosedyrer for både bedriften og dens leverandører. Aktuelle leverandører må også bekrefte om visse metaller og mineraler som er kjent for å medføre menneskerettighetsutfordringer, finnes i produktene og produksjonskjedene deres. Egenvurderingsskjemaer fylles vanligvis ut én gang i året.
- **Intervjuer og diskusjon:** TOMRAs forretningsenheter gjennomfører også regelmessige intervjuer og diskusjoner med leverandørene sine om produksjon, anskaffelser og innkjøpskjeder. Disse samtalen omfatter diskusjoner om menneske- og arbeidstakerrettigheter.
- **Revisjon av leverandør:** Strategiske leverandører er underlagt fysiske revisjoner som gjennomføres av medarbeidere fra TOMRA, inkludert intervjuer med toppledelsen, dokumentasjonskrav og fabrikkinspeksjoner. HMS, arbeidsforhold, diskriminering og underleverandører er med i revisjonsplanen for å sikre aktsomhetsvurderingene. s
- **Gjennomgang av dokumentasjon:** Dokumentasjon innhentet gjennom slike kontroller og revisjoner, blir nøye gjennomgått og bekreftet når spørsmål om menneske- og arbeidstakerrettigheter diskuteres.
- **Informasjonskontroll via tredjepart:** TOMRA kontrollerer og verifiserer nye leverandørers integritet gjennom en tredjepartstjeneste før inngåelse av en forretningsrelasjon. Eksisterende leverandører overvåkes gjennom den samme tjenesten. Klassifisering og overvåking inkluderer informasjon om eventuelle sanksjoner, straffepålegg og bøter, samt negative medieomtaler om brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter.

Alle faktiske eller oppfattede brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter dokumenteres og rapporteres tilbake til leverandøren. TOMRA protokollfører denne kommunikasjonen og kontrollerer at utbedringstiltakene iverksettes. Et eksempel på dette er en forbedringsplan for en leverandør når en leverandørrevisjon avsluttes.

6. RISIKOSTYRINGSTILTAK

Å håndtere faktiske konsekvenser og redusere mulige risikoer

I sin daglige forretningsdrift har TOMRA har en dialog med leverandørene på områdene helse og sikkerhet, arbeidsforhold og vern av menneskerettigheter. Når faktiske hendelser eller betydelige risikoer avdekkes, iverksettes det umiddelbart tiltak der leverandøren må rette opp i og gjennomføre tiltak for å redusere risikoen for fremtidige negative hendelser. Faktiske hendelser og avdekkede risikoer har inkludert følgende situasjoner:

- **Mangel på retningslinjer og prosedyrer:** Gjennom egenerveringsskjemaet, som leverandørene må fylle ut når de inngår et samarbeid med TOMRA og deretter årlig, kan TOMRA kontrollere at leverandørene har innført nødvendige retningslinjer og prosedyrer for å beskytte menneske- og arbeidstakerrettigheter. Hvis slike retningslinjer og prosedyrer mangler, vil TOMRA be om at de blir innført. .
- **Arbeidsforhold og helse- og sikkerhetsrisikoer:** TOMRA besøker fabrikkanleggene til sine nøkkelleverandører og går gjennom anlegget for å observere arbeidsflyt, renslighet og overholdelse av HMS-krav. Problemer, utfordringer, risikoer osv. som avdekkes, blir rapportert skriftlig, inkludert forventede forbedringer. Typiske observasjoner er manglende sikkerhetsutstyr, mangelfull merking av sikre områder, uorden og manglende medisinsk utstyr.
- **Bevissthet om menneskerettigheter:** TOMRA spør om prosedyrer for beskyttelse av menneskerettigheter, slik som diskriminering, tvangsarbeid av papirløse arbeidere og samfunnsrettigheter for leverandører. TOMRA krever at slike prosedyrer iverksettes ved behov. Resultatene verifiseres ved neste kontrollpunkt.
- **Risikotilsyn og kontroller hos leverandør:** TOMRA uttrykker eksplisitt i sine forretningsprinsipper for leverandører og partnere at leverandører må håndtere risiko i sine innkjøpskjeder, slik at situasjonen for TOMRAs underleverandører forstås og håndteres riktig. TOMRAs spørreskjemaer, diskusjoner og revisjoner inkluderer kommunikasjon om dette for å forstå risikoer i innkjøpskjeden. I tilfeller der en leverandør ikke har et tilstrekkelig nivå av tilsyn og kontroller, understreker TOMRA forpliktelsen til forretningsprinsippene og foreslår relevante standarder og prosedyrer.

TOMRA har generelt et aktivt samarbeid med sine leverandører og innkjøpskjeder for å forebygge hendelser og redusere risikoen for en negativ innvirkning på menneske- og arbeidstakerrettigheter. TOMRA streber etter å hjelpe leverandørene med å iverksette nødvendige endringer for å forebygge og redusere slike hendelser, og har delt dokumentasjon om retningslinjer og prosedyrer, skjemaer for leverandørrevisjon, helse- og sikkerhetsopplæring, og opplæring i menneske- og arbeidstakerrettigheter. I tilfeller der en leverandør ikke vil følge internasjonale lover og standarder, selv etter at forbedringer er foreslått og tilrettelagt for av TOMRA, blir leverandørens forhold til TOMRA i ytterste fall avsluttet, slik at vi ikke fortsetter å støtte aktører som ikke respekterer menneske- og arbeidstakerrettigheter.

Prosedyre for håndtering av varslinger og gjennomføring av utbedrende tiltak

TOMRA erkjenner sitt ansvar overfor lokalsamfunnene som berøres av TOMRAs drift og forretningsvirksomhet. Dette inkluderer alle relevante menneske- og arbeidstakerrettigheter. I 2022 fikk TOMRA en ny varslingsportal der interesserte parter, eksterne og interne, kan varsle selskapet om bekymringer og klager. Leverandører informeres spesifikt om portalen, og oppfordres til å melde fra om risikoer for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter i sine innkjøpskjeder. Compliance-avdelingen vil, som en uavhengig part, granske rapporterte bekymringer, varsler og klager, og der det er hensiktsmessig vil de anbefale utbedrende tiltak, der dette kan inkludere kompensasjon.

Varsler, bekymringer og klager om arbeidstakerrettigheter kan også føre til nødvendige endringer i TOMRAs innkjøpskjedeprosedyrer og -administrasjon. Dette betyr at innkjøpsavdelingen vil være involvert i granskningen og informert om rapporter der det er nødvendig for å forebygge og redusere risikoen for framtidige hendelser. I denne type granskninger gir toppledelsen råd, veiledning og informeres om funn og resultater.

Der det oppdages betydelig skade, vil TOMRA samarbeide med relevante interessenter i henhold til internasjonale standarder og lover.

For å verne om vårt felles samfunn deltar TOMRA også i globale initiativer, eksempelvis er TOMRA fullstendig forpliktet til å levere på FNs bærekrafts mål. I tillegg finansierer TOMRA mange lokale initiativer og veldedige organisasjoner, inkludert donasjoner til hjelpearbeid i Ukraina og miljøsaker. .

Accelerating toward a circular future

Aktsomhetsrapport om menneske- og
arbeidstakerrettigheter 2022

TOMRA Systems ASA
Drengsrudhagen 2
1385 Asker
NORWAY
Tel: +47 66 79 91 00
info@tomra.com
www.tomra.com